

UTSTÄLLNING

FÖRSLAG TILL
ÖVERSIKTSPLAN
FÖR GÖTEBORG

PLANFÖRSLAG
AVSTÄMNING MOT MILJÖBALKEN
OCH PLAN- OCH BYGGLAGEN

TILLÄGG FÖR
JORDBRUKSOMRÅDEN
DEL 1 – PLANFÖRSLAG

UTSTÄLLNINGSHANDLING BYGGNADSNÄMNDEN 2012-03-05, REV. 2013-09-04
STADSBYGGNADSKONTORET

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING AV PLANFÖRSLAGET	4
Syfte	4
Tydliga rekommendationer	4
Underlaget uppdateras	4
INLEDNING	5
Bakgrund	5
Syfte	5
Tilläggets samband med Översiktsplan för Göteborg	5
PLANFÖRSLAG	6
Planförslaget	6
Natur och kulturmiljöer för attraktivitet (del 1, sidan 96)	6
Användning av mark- och vattenområden (del 2, sidan 11)	6
Regler och rekommendationer (del 2, sidan 30)	7
Regler och rekommendationer (del 2, sidan 32)	7
Areella näringar (del 3, sidan 104)	7
AVSTÄMNING MOT MILJÖBALKEN OCH PLAN- OCH BYGGLAGEN	11
Riksentressen och LIS-områden	11
Miljö - och riskfaktorer	11
Mellankommunala frågor	11
Sammanfattning – konsekvenser av planförslaget	11
FORTSATT PLANERING	12
BILAGA 1 – VEM GÖR VAD?	13
BILAGA 2 – PLANERINGSFRÅGOR	14

LÄSANVISNING

Detta tillägg till Översiktsplan för Göteborg består av två delar:

Del 1 – Planförslag redovisar de avsnitt som föreslås ändras i Översiktsplan för Göteborg. I del 1 redovisas också nya avgränsningar för de kartsikt som berör jordbruksmark i Översiktsplan för Göteborg.

Del 2 kompletterar tillägget och redovisar sambandet med Översiktsplan för Göteborg samt beskriver konsekvenserna av planförslagens genomförande. I del 2 finns också en beskrivning av de förutsättningar som legat till grund för planförslaget.

Del 3 är en redogörelse av samrådsremissen och inkomna synpunkter.

DEL 2 – FÖRUTSÄTTNINGAR

ÖVERGRIPANDE MÅL	20
SAMBANDET MED ÖVERSIKTSPLANEN	20
KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET	28
FÖRUTSÄTTNINGAR	34
BILAGA 3 – FÖRÄNDRINGAR I TEXT	41

SAMMANFATTNING AV PLANFÖRSLAGET

SYFTE

Detta tillägg till Översiktsplan för Göteborg syftar till att främja bevarande och bruk av jordbruksmark i Göteborg. Nya planeringsrutiner ska identifiera de olika värdena i jordbruksmarken så att dessa kan tas till vara.

TYDLIGA REKOMMENDATIONER

Genom tillägget förtydligas rekommendationen *R11 - Område för jordbruk utanför detaljplan* i Översiktsplan för Göteborg. I tillägget rekommenderas att en värdering görs av jordbruksmarken då det finns intressen av att ta jordbruksmark i anspråk för annat ändamål. Vid en avvägning mellan olika intressen ska en samlad bedömning göras av jordbruksmarkens värden. Jordbruksmarkens produktionsvärden, sociala värden, natur- och kulturvärden och värden för kretslopps- och miljötjänster ska ingå i bedömningen. Värderingen bör göras i dialog med de berörda jordbrukarna.

UNDERLAGET UPPDATERAS

I tillägget föreslås att det inaktuella kartunderlaget beträffande jordbruksmarkens omfattning som redovisas i Översiktsplan för Göteborg utgår ur planen. Översiktsplanen uppdateras med en aktuell inventering från Jordbruksverket över vad som brukas som jordbruksmark idag, så att de aktuella förhållandena speglas i planen. Genom tillägget kommer vissa områden att utgå och andra att läggas till i redovisningen av jordbruksområden på kartorna 1 och 2 i Översiktsplan för Göteborg.

INLEDNING

BAKGRUND

Synen på jordbruksmarkens värden har förändrats mycket under senare år. Jordbruksmarken värderas inte bara utifrån vad den producerar utan också utifrån vilken betydelse den har för kulturmiljön, för den biologiska mångfalden och för landskapsbilden. Jordbruksmarken är också en resurs ur ett kretslopps- och robusthetsperspektiv, med till exempel vatten- och våtmarker som kan rena och fördröja dagvatten. Inte minst viktiga är den stadsnära odlingsmarkens sociala värden. Möjligheter till odling, rekreation, utbildning och rehabilitering har betydelse för att stärka stadens attraktionskraft.

Byggnadsnämnden i Göteborgs stad har i beslut från april 2010 gett stadsbyggnadskontoret i uppdrag att upprätta ett tillägg till Översiktsplan för Göteborg angående jordbruksområden inom Göteborgs stad.¹ Bakgrunden till uppdraget är att gällande översiktsplan bygger på inaktuellt underlag vad beträffar jordbruksmarken och att underlag och ställningstaganden därför behöver uppdateras.

SYFTE

Syftet med det tematiska tillägget till översiktsplanen är att redovisa underlag, strategier och riktlinjer för att:

- främja bevarande och bruk av befintlig jordbruksmark i Göteborg
- etablera planeringsrutiner som identifierar och tar tillvara de olika värdena i jordbruksmarken.

En övergripande utgångspunkt är stadens antagna miljö kvalitetsmål för odlingslandskap och våtmarker (se nästa sida).

TILLÄGGETS SAMBAND MED ÖVERSIKTSPLAN FÖR GÖTEBORG

Detta tematiska tillägg är en ändring av *Översiktsplan för Göteborg*, och utgör en del av denna. Tillägget ska processas enligt Plan- och bygglagens regler som en översiktsplan med samråd, utställning och antagande. Det ska framgå av tillägget på vilket sätt som översiktsplanen ändras, vilket samband som finns mellan tillägg och översiktsplan samt också vilka konsekvenser detta får för översiktsplanen som helhet.

KORT OM ÖVERSIKTSPLAN

Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är en kommunal långsiktig vision om användning av mark- och vattenområden och bebyggelseutveckling. Översiktsplanen ska redovisa grunddragen i användningen av mark och vatten, kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras samt hur kommunen tillgodoser riksintressen.

Översiktsplanen omfattar hela kommunen och ska visa aktuella ställningstaganden. Beslut om översiktsplanens aktualitet ska tas under varje mandatperiod. Översiktsplanen och aktualiseringen av denna beslutas av kommunfullmäktige.

Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut i kommunen och för andra myndigheter, men den är inte juridiskt bindande. Planen ska fungera som underlag för dialog mellan kommun och stat om allmänna intressen och riksintressen

Tillägg till översiktsplanen

Översiktsplanering är en rullande process där nya frågeställningar kontinuerligt måste hanteras och underlag aktualiseras som stöd för politiska beslut. Detta sker bland annat genom fördjupningar och tillägg till översiktsplanen. Ett tillägg till översiktsplanen är en förändring som tar upp tematiskt kommuntäckande frågor som till exempel frågan om hur kommunen värderar sina jordbruksområden.

Översiktsplanen och andra planer

Översiktsplanen har en planeringshorisont på ungefär 20 år. Dessutom görs antaganden och utblickar ännu längre in i framtiden.

Översiktsplanen är vägledande för beslut om användningen av mark- och vattenområden. Den juridiskt bindande regleringen för användning av mark- och vattenområden sker genom detaljplaner och i en del fall områdesbestämmelser eller direkt i bygglov. I varje detaljplan ska redovisas hur denna förhåller sig till översiktsplanen och markanvändning som föreslagits i översiktsplanen. Eventuella avsteg från intentionerna ska motiveras och i dessa fall ska detaljplanen antas av kommunfullmäktige. Även områdesbestämmelser och bygglov bör följa intentionerna i översiktsplanen och säkerställa planens syften.

¹ Byggnadsnämnden 2010-04-06 § 101.

Miljöbalken 3 Kap 4§

4 § Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Brukingsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Inventering av Jordbruksmark

Jordbruksverket ansvarar för en databas (blockdatabasen) över Sveriges jordbruksmark.

Redovisning av jordbruksmark i planförslaget grundas på Jordbruksverkets blockdatabas. Uppgifterna för Göteborgs stad är aktuella år 2009. Som jordbruksmark räknas åker- och betesmark.

Utöver jordbrukverkets inventering finns också inventeringar över bl.a. ängs- och hagmark, slätterängar och fossil åkermark som kan användas som planeringsunderlag gällande t.ex. natur- och kulturvärden.

PLANFÖRSLAG

Redovisning av jordbruksområden enligt detta planförslag framgår av karta på nästa uppslag. I övrigt föreslås Översiktsplan för Göteborg ändras enligt nedan. En detaljerad redovisning av nuvarande text i Översiktsplan för Göteborg finns tillsammans med nedanstående text som bilaga i del 2 av detta tillägg.

PLANFÖRSLAGET

Planförslaget följer Översiktsplan för Göteborgs rubriker och redovisar följande förändringar att införas i översiktsplanen:

- Ett nytt mål som föreslås komplettera de mål som finns i Översiktsplan för Göteborg i avsnittet Natur- och kulturmiljöer för attraktivitet (Del 1, sidan 96).
- Förändringar i områden för jordbruksmark som redovisas på karta 1 samt justeringar av tillhörande text (Del 2, sidan 11).
- En ny generell rekommendation för jordbruksområden i Göteborg (Del 2, sidan 30).
- Förändringar i områden utpekade som R11 - Område för jordbruksmark utanför detaljplan som redovisas på karta 2 samt justeringar av tillhörande rekommendationstext. (Del 2, sidan 32).
- Justeringar av text kring areella näringar (Del 3, sidan 104).

NATUR OCH KULTURMILJÖER FÖR ATTRAKTIVITET (DEL 1, SIDAN 96)
Mål och strategier

- Natur-, kultur- och sociala värden i Göteborgs odlingslandskap och våtmarker ska bevaras och utvecklas samtidigt som produktionsförmågan behålls.¹

ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN (DEL 2, SIDAN 11)
Jordbruksområden

Jordbruksområden har förutom värden för livsmedelsproduktion också natur- och kulturvärden och är av värde för kretslopp och miljötjänster. Den stadsnära odlingsmarken ger förutsättningar och möjligheter till odling, rekreation och utbildning och har en viktig funktion i stadens och regionens grönstruktur. Vissa delar av områdena utgörs av vackra kulturlandskap med värdefull landskapsbild.

Jordbruksmark är av nationell betydelse och miljöbalken föreskriver restriktivitet när det gäller att ta jordbruksmark i anspråk till annan användning. Vid ändrad användning ska en avvägning göras mellan intresset att bevara marken som jordbruksmark och intresset av att utnyttja den för andra ändamål. I avvägningen måste det framgå att det nya ändamålet är av väsentligt samhällsintresse och att alternativ som inte tar jordbruksmark i anspråk har utretts och funnits olämpliga.

¹ "Lokalt miljö kvalitetsmål för Odlingslandskap och våtmarker", KF 2009-12-03 § 2.

REGLER OCH REKOMMENDATIONER (DEL 2, SIDAN 30)

Generella rekommendationer för jordbruksområden

Vid planering och prövning av bygglov och förhandsbesked som berör jordbruksområden ska miljö kvalitetsmålet för odlingslandskap och våtmarker beaktas. Det innebär att byggande på jordbruksmark ska undvikas så långt möjligt.

Om byggande på jordbruksmark övervägs ska en samlad bedömning av ingreppet göras utifrån jordbruksmarkens värden enligt följande: produktionsvärden, sociala värdena, natur- och kulturvärden och värden för kretslopps- och miljö tjänster. Denna bedömning bör göras i dialog med jordbrukaren.²

Då byggande på jordbruksmark planeras ska i första hand väljas sådan ändring av markanvändningen som innebär att marken i senare skede åter kan tas i anspråk för jordbruksproduktion (till exempel bör stora hårdgjorda ytor undvikas).

Då bostadsbebyggelse planeras i närheten av jordbruksföretag ska tillräckliga skyddsavstånd iaktas så att störningar i form av till exempel buller och lukt och risk för konflikter mellan bostäder och jordbruksföretagen undviks.

REGLER OCH REKOMMENDATIONER (DEL 2, SIDAN 32)

R11 Område för jordbruk utanför detaljplan (tillhörande text till karta 2)

Inom områden för jordbruk ska åtgärder som försvårar eller förhindrar jordbruksverksamheten undvikas så långt möjligt.

Områdena har förutom betydelse för jordbruksproduktion också natur- och kulturvärden och kan ingå i värdefulla kulturlandskap med vacker landskapsbild. Områdena har sociala värden och har värden för kretslopp och miljö tjänster. Vissa av områdena är skyddade genom bestämmelser i reservat eller andra områdesskydd.

Stor restriktivitet ska iaktas mot ny bebyggelse och nya anläggningar annat än sådana som har med områdenas funktion som jordbruksområden att göra. Bebyggelse och anläggningar som försvårar för jordbruksdriften ska undvikas.

Om jordbruksmark ska tas i anspråk ska prövning ske med hänsyn till principerna om jordbrukets värden enligt generella rekommendationer.

ARELLA NÄRINGAR (DEL 3, SIDAN 104)

Jordbruksområden

Drygt 5 000 ha (ca 10 %) av Göteborgs landareal utgörs av jordbruksmark dvs. åkermark och betesmark. De största arealerna återfinns på norra Hisingen och utmed Lärjeåns dalgång, men det finns också mindre arealer i Södra Skärgården och i södra Askim. Det finns även jordbruk inom de bebyggda delarna av staden t ex vid Välen och i Amhult.

Jordbruksmark har värde inte bara utifrån vad den producerar utan också utifrån vilken betydelse den har för kulturmiljön, för den biologiska mångfalden och för landskapsbilden. Jordbruksmarken är en resurs ur ett kretslopps- och robusthetsperspektiv med till exempel vatten och våtmarkssystem som kan rena och fördröja dagvatten. Den stadsnära odlingsmarkens har också sociala värden. Möjligheter till odling, rekreation, utbildning och rehabilitering har stor betydelse för att stärka stadens attraktionskraft i Göteborg.

Alla de värden som jordbruksmarken genererar behöver beaktas i planeringen. (se också Översiktsplan för Göteborg, del 2)

Djurhållning

I Boverkets allmänna råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" anges riktlinjer för rekommenderade skyddsavstånd som ett av flera sätt att förebygga olägenheter mellan bostadsområden, skolor daghem m.m. och djurhållning.

Hästar och allergi

Boverket har gett ut "Väglledning för planering för och invid djurhållning" 2011, med fokus på nuvarande kunskap om hästar och allergi. Där beskrivs dels plan- och bygglagens krav vid planläggning och bygglovgivning, dels sådana förhållanden som påverkar möjligheterna att uppnå dessa krav.

Stadsbyggnadskontoret har i en skrift "Hästar i planeringen" från år 2005 också behandlat ämnet.

² Se även avsnitt om Användning av mark- och vattenområden (del 2 sidan 11)

Generella biotopskydd

Enligt miljöbalkens 7 kap. 11 § kan mindre mark- och vattenområden som utgör livsmiljö för hotade växt- och djurarter förklaras som biotopskyddsområde.

Vissa biotoper anses generellt ha sådana värden att de ska omfattas av biotopskyddet. Andra biotoper kan skyddas genom särskilda beslut av länsstyrelse eller skogsstyrelsen. Generellt biotopskydd (enligt förordning 1998:1252, bilaga 1) gäller för:

- allé
- källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- odlingsröse i jordbruksmark
- pilevall
- stenmur i jordbruksmark
- åkerholme som omges av åkermark eller kultiverad betesmark
- småvatten eller våtmarker i jordbruksmark

Länsstyrelsen beslutar om dispens vid ingrepp i biotopskyddsområden om särskilda skäl finns. Observera att definitionen av jordbruksmark enligt förordningen intres är densamma som används i detta tillägg.

Se även Naturvårdsverkets Allmänna råd 95:4, eller Översiktsplan för Göteborg, del 3, sidan 18.

Bergum och Lärjeåns dalgång

Se även objekt 33 och 36 i kartan för Område med särskilt stort värde, sidan 13, del 3 i Översiktsplan för Göteborg. Prioriterad ridanläggning (Storås ridklubb) i karta Anläggningar för fritidsaktivitet, sidan 43, del 3.

En separat rapport finns framtagen, Kulturhistoriskt värdefulla odlingslandskap, Pilotstudie – Bergumsbygden, Göteborgs stadsmuseum, 2009.

Norra Hisingen

Se även objekt 46-51, 55, 61, 73, 79, 81, 84 i kartan för Område med särskilt stort värde, sidan 13, del 3, i Översiktsplan för Göteborg. Prioriterad ridanläggningar (Göteborgs Handikappridklubb på Rödbo Lunneväg, Alleby Ridklubb på Allebyvägen, Clarebreds Ridklubb vid Norrleden, Bulycke Ridklubb på Bulycke gård) i karta Anläggningar för fritidsaktivitet, sidan 43, del 3.

Olika sätt att värdera jordbruksmark**Produktionsvärden**

Traditionella produktionsvärden knutna till jordbruk inkluderar produktion av livsmedel, foder t ex till hästar i Göteborg, bioråvaror samt andra produktionsrelaterade inkomstkällor för jordbrukaren. Idag drivs bara ett fåtal jordbruksföretag i Göteborg på heltid.

Natur- och Kulturvärden

Jordbruket har starka kopplingar till natur- och kulturvärden i omgivningen. Mycket av Göteborgs jordbruksmark ligger inom områden som också har vikts för natur- och kulturvärden, exempelvis i naturreservat och i Natura 2000-områden. Jordbruksområden kan bidra till biologisk mångfald och inom jordbruksmark kan det finnas olika biotoper med skydd (stenmurar, åkerholmar, smådammar, m m).

Inom kommunen finns varierande landskapstyper med stora skönhetsvärden där upplevelsen av landskapsbilden är beroende av att markerna är brukade. Delar av stadens jordbruksmark har brukats i många hundra år och utgör vackra kulturhistoriska odlingslandskap med rikt innehåll av fornlämningar och gammal gårdsbebyggelse.

Sociala värden

Möjligheter till odling, rekreation, utbildning och rehabilitering har stor betydelse för att stärka stadens attraktionskraft. Idag präglas mycket av Göteborgs jordbruksområden av hästverksamheter. Det finns ett flertal stora ridanläggningar samt ett nätverk av ridvägar. Några lantbruk har särskild inriktning mot utbildning eller rehabilitering.

Kretsloppsvärden/Miljötjänster

Jordbruksmark har förmågan att ta hand om stadens utsläpp och förädla nya resurser i samhällets kretslopp. Jordbruksområden har betydelse för lagring av näring och organiskt material samt vid omhändertagande av avfall som gödsel och kompost. Vatten- och våtmarkssystem på jordbruksmark renar och fördröjer dagvatten och bidrar till biologisk mångfald.

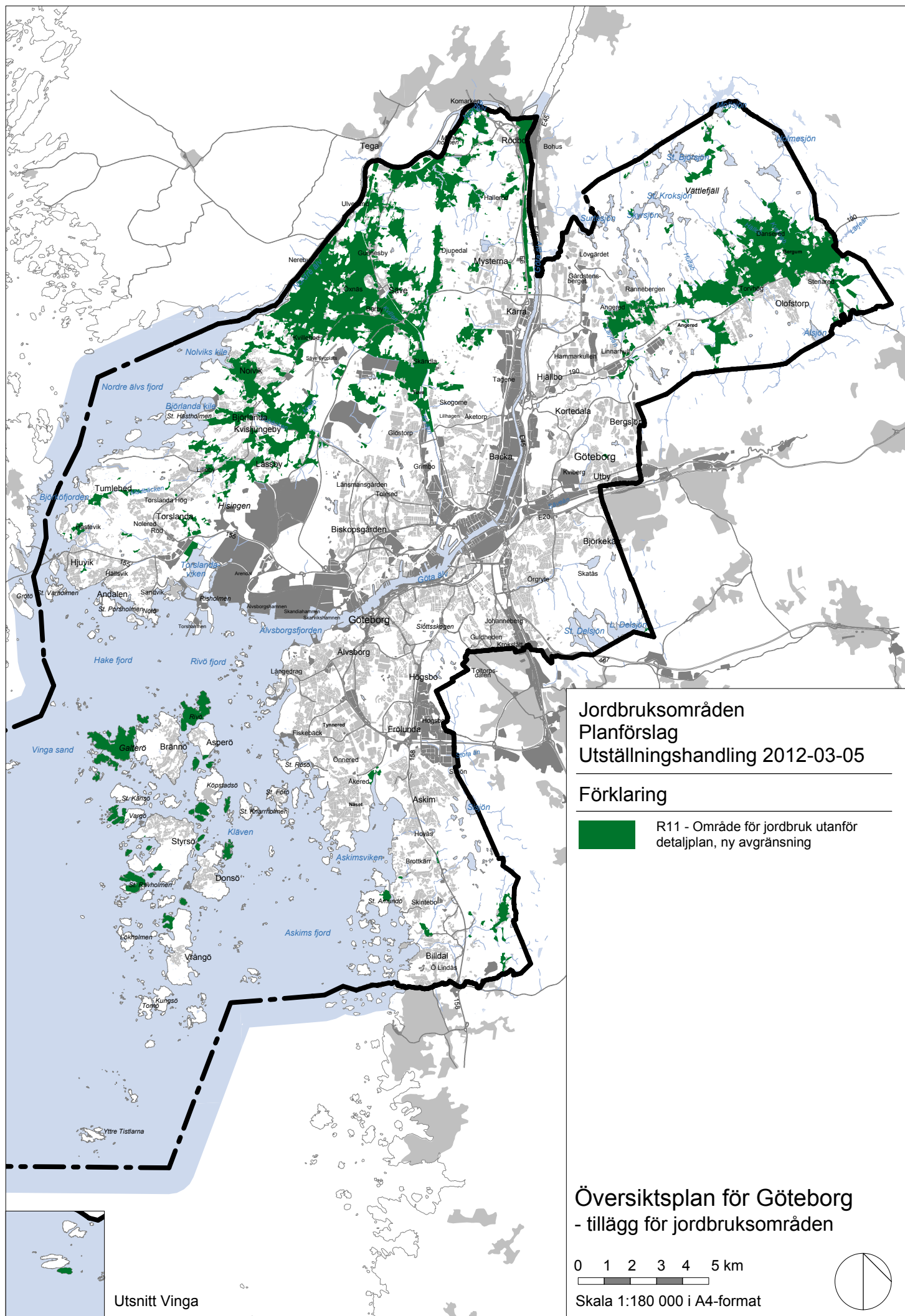
Jordbruksområden i Göteborg**Bergum och Lärjeåns dalgång**

Jordbruksmarken består huvudsakligen av betesmark kring Lärjeån och den samlade åkermarken som ligger runt Bergum.

Betesmarken ligger till stor del inom föreslaget naturreservat för Lärjeåns dalgång. Samlad kommunägd jordbruksmark med en brukare finns kring Häljersgårds gård och Gunnilse mellangård. Andra anläggningar med jordbruksanknytning är Bergums fritidslantgård och ridanläggningen Angereds gård samt den prioriterade ridanläggningen kring Storås.

Norra Hisingen

På Hisingens nordvästra del, längs Göta och Nordre älv och i Djupedalen finns stora sammanhängande arealer åkermark. Strandängar finns utmed älvarna och havet. Andra anläggningar är 4H-gården Tolsreds gård samt de prioriterade ridanläggningarna för Allebys, Clarebergs och Bulyckes Ridklubbar samt Göteborgs Handikappridklubb. Samlad kommunägd jordbruksmark med enskilda brukare finns kring Lexby Nordangård och Askeby Västergård. Kommunen äger ca hälften av åkermarken på Hisingen med de största arealerna kring Säve och Björlanda.

Södra Askim - Hästgårdar

Se även objekt 6 och 8 i kartan för land - och vattenområden med särskilt stort värde, sidan 13, del 3, i Översiktsplan för Göteborg. Prioriterad ridanläggningar (Billdals ridklubb vid Letsegårdsvägen, Årekärns ridklubb norr om Årekärsvägen) i karta Anläggningar för fritidsaktivitet, sidan 43, del 3.

Södra skärgården - Betesmarker

Se även objekt 1 och 2 i kartan för land - och vattenområde med särskilt stort värde, sidan 13, del 3, i Översiktsplan för Göteborg.

Södra Askim - Hästgårdar

Jordbruksmarken är till största delen privatägd åker- och betesmark och används för lokal foderproduktion. Två prioriterade ridanläggningar finns i området, väster om väg 158 vid Billdal och öster om väg 158 norr om Årekärsvägen vid Stolts hed.

Södra skärgården - Betesmarker

Jordbruksmarken på öarna i Södra Skärgården utgörs huvudsakligen av naturbetesmarker och strandängar. Delar av jordbruksområdena ligger inom naturreservat, strandskydd och Natura 2000-områden.

AVSTÄMNING MOT MILJÖBALKEN OCH PLAN- OCH BYGGLAGEN

RIKSINTRESSEN OCH LIS-OMRÅDEN

Bedömningen är att ett genomförande av planförslaget inte ger någon negativ påverkan på riksintressena. I Göteborgs Stad finns inget behov av att i översiktsplanen peka ut områden för landbygdsutveckling i strandnära lägen. Påverkan på riksintressen redovisas i del 2 av detta tillägg.

MILJÖ - OCH RISKFAKTORER

Enligt planförslaget ska bostadsbebyggelse som planeras i närheten av jordbruksföretag ha tillräckliga skyddsavstånd så att störningar i form av till exempel buller och lukt eller andra konflikter mellan bostäder och jordbruksföretagen undviks. I Översiktsplan för Göteborg anges riktlinjer för avstånd till hästanläggningar som hänvisar till planeringsunderlaget *Hästar i planeringen* från 2005. Ytterligare kunskapsunderlag har tillkommit sedan Översiktsplan för Göteborg antogs.

I *Miljö kvalitetsmål för Göteborg - Ingen övergödning* från 2009 redovisas jordbrukets påverkan gällande kväve- och fosforläckage.

Planförslaget bedöms inte ge upphov till några betydande risker för människors hälsa eller för miljön.

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

I öster ansluter Bergums jordbruksområden till Lerums kommun och i söder finns jordbruksmark i södra Askim som ansluter till Kungsbackas kommun. I övrigt avgränsas Göteborgs jordbruksområden av havet och av Nordre älv. Fortsatt jordbruksanvändning inom de markområden som ligger intill kommungränserna bedöms inte orsaka några mellankommunala konflikter.

SAMMANFATTNING – KONSEKVENSER AV PLANFÖRSLAGET

En utförligare konsekvensbeskrivning finns i del 2 av detta tillägg.

Konsekvenser

Det bedöms att ett genomförande av planen inte innebär risk för betydande miljöpåverkan, vilket bl.a. innebär att planen inte inverkar negativt på Natura 2000-områden eller påtagligt påverkar några områden som har erkänd nationell eller internationell skyddstatus.

Genom detta tillägg tydliggörs jordbruksmarkens värden i planeringen och hänsyn måste tas till dessa i olika planeringssituationer. Värdena kan därigenom utvecklas och bevaras.

Ett mer planmässigt förhållningssätt till jordbruksmarken så som föreskrivs i planförslaget ger möjlighet att långsiktigt och hållbart utnyttja jordbruksområdena och koncentrera utbyggnad och exploatering till områden som inte har dessa värden. (I enlighet med stadens utbyggnadsordning och övriga delar av Översiktsplan för Göteborg.)

Andra miljö- och riskfaktorer i jordbruksområden

Särskilda risker kan uppkomma kring kraftledningar i jordbruksmark. Djurhållning är inte är lämplig i kraftledningskorridorer. Det finns risker med att bygga eller anlägga metalliska konstruktioner t ex elstängsel eller vindskydd med plåttak i närheten av kraftledningar.

Läs mer:

- Översiktsplanen del 2, Rekommendation R20 Skyddszon runt större kraftledning
- Föreskrifter och allmänna råd om elektriska starkströmsanläggningar (ELSÄK-FS 2008:1)

Miljökvalitetsmål

Kommunfullmäktige har antagit tolv lokala miljökvalitetsmål. Dessa har sin utgångspunkt i de sexton nationella målen, av vilka Göteborgs stad valt ut de mål som är viktigast för staden.

Relevanta mål för detta planförslag är miljökvalitetsmål för:

- Odlingslandskap och Våtmarker
- Ett rikt växt- och djurliv
- Ingen övergödning

Mer information om stadens lokala miljökvalitetsmål finns på www.goteborg.se

Avstämning mot miljömål

Göteborgs stad har antagit lokala miljökvalitetsmål som bygger på de nationella miljökvalitetsmålen. De lokala miljökvalitetsmålen för *Odlingslandskap och våtmarker*, *Ett rikt växt- och djurliv* och *Ingen övergödning* har särskild anknytning till jordbruksmarken. Genom att säkerställa jordbruksmark kommer planen att bidra till att uppfylla nationella, regionala och lokala miljömål.

Miljökvalitetsnormer

Enligt miljöbalken ska ett genomförande av planförslaget inte medföra att gällande miljökvalitetsnormer överskrids. Miljökvalitetsnormer är fastställda för luftkvalitet utomhus, vatten (grundvatten och ytvatten - vattendrag, sjöar, kustvatten, övergångsvatten och utsjövatten), omgivningsbuller samt för fisk- och musselvatten. Miljökvalitetsnormerna för luft och omgivningsbuller påverkas inte av ett genomförande av planförslaget. Översiktsplanen styr inte hur jordbruksmarken ska användas. Det medför svårigheter att bedöma om planens genomförande bidrar till en förbättring eller försämring av vattenkvaliteten i kustvatten och vattendrag med tillflöden från jordbruksmarken. Eftersom något storskaligt jordbruk inte förekommer i kommunen, att det finns regler för hur gödselhantering ska ske och att många områden i anslutning till känsliga vattendrag är skyddade, bedöms dock risken som liten att miljökvalitetsnormerna för vatten överskrids.

FORTSATT PLANERING

I det tematiska tillägget föreslås nya planeringsrutiner för att identifiera jordbruksmarkens olika värden. Vid ändrad användning ska en avvägning göras mellan intresset att bevara marken som jordbruksmark och intresset av att utnyttja den för andra ändamål. En samlad bedömning av ingreppet ska göras utifrån jordbruksmarkens olika värden.

De avvägningar och bedömningar som beskrivs ovan kan ske i olika delar av planprocessen, som fördjupningar av översiktsplanen eller i program och detaljplaner. I vissa utvecklingsområden (R1 och R3 i ÖP) är prövningen redan gjord så att jordbruksmark kan komma att tas i anspråk för andra ändamål. I områden som ska utredas för stadsutveckling och verksamheter (R2 och R4 i ÖP), finns än så länge inga detaljerade ställningstagande gjorda. Några jordbruksområden kan dock komma att prövas för andra ändamål inom en snar framtid.¹

¹ Ett område där en sådan bedömning skett är Södra Askim där en fördjupad översiktsplan för området antogs i december 2011 som tar en del jordbruksmark i anspråk som utvecklingsområden för bostadsbyggande.

BILAGA 1 – VEM GÖR VAD?

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontoret har uppdraget att genomföra planeringsarbete enligt plan- och bygglagen. Detta innebär bl.a. att ta fram översiktsplaner, områdesbestämmelser och detaljplaner.

Fastighetskontoret

Fastighetskontoret har uppdraget att förvärva, iordningställa och tillhandahålla samt sälja, upplåta och i vissa fall förvalta kommunens mark. Ungefär hälften av all jordbruksmark i Göteborg ägs av Göteborgs Stad.

Park- och Naturförvaltning

Park- och naturförvaltningens uppdrag är att både förvalta och utveckla park- och naturområden, inklusive ridvägar och vandringsleder. I stadsplaneringen bevakar förvaltningen att natur- och kulturvärden samt estetiska och sociala värden bevaras.

Miljöförvaltning

Miljöförvaltningen arbetar med tillsyn över bland annat livsmedelshantering, boendemiljö och tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter för djurhållning och odling. Miljöförvaltningen övervakar dessutom miljötillståndet i Göteborg och bevakar miljöfrågorna i den fysiska planeringen genom att granska bygglovansökningar och planärenden.

Kretslopp och vatten

Kretslopp och vatten arbetar med långsiktig planering av avfalls-, vatten- och avloppsfrågor och ansvarar för upphandling och uppföljning av avfallshanteringen i Göteborg.

Stadsmuseet

Stadsmuseet samarbetar med andra institutioner och deltar i olika forskningsprojekt om stadsutveckling, pedagogik och kulturarv t ex kring det kulturhistoriska odlingslandskapet. Museet är en remissinstans för frågor som handlar om stadsplanering och kulturmiljö.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ger råd och information, bedriver tillsyn och kontrollerar att olika verksamheter följer gällande lagar och riktlinjer. Det är Länsstyrelsen som har ansvar för djurskyddet i länet. Lantbruksenheten på Länsstyrelsen administrerar stöd till jordbruk och andra landsbygdsstöd.

Jordbruksverket

Inom ramen för jordbruk och landsbygdsutveckling har jordbruksverket uppdrag att arbeta för en hållbar utveckling, ett gott djurskydd, ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet och en livsmedelsproduktion till nytta för konsumenterna. Jordbruksverket administrerar EU-stöd för jordbruket, landsbygden och fiskeområdet. Jordbruksverket ansvarar dessutom för den så kallade blockdatabasen över jordbruksmark. Distriktsveterinärerna är också en del av Jordbruksverket.

Lantbrukarnas riksförbund, LRF

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, är en intresse- och företagargorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna. LRF har som mål att medverka till utveckling av företag och företagare inom jord-, skog-, trädgård- och landsbygdens miljö.

BILAGA 2 – PLANERINGSFRÅGOR

Följande frågeställningar kan vara aktuella att ta upp när jordbruksområden berörs av planering.

Jordbruksmark

Är marken klassificerad som jordbruksmark enligt jordbruksverkets blockdatabas?

Se jordbruksverkets blockdatabas.

R11 område

Omfattas marken av översiktsplanens rekommendation R11?

Se Översiktsplan för Göteborg rekommendation R11.

Miljöbalken och alternativ markanvändning

Har det fastslagits att det nya ändamålet är av väsentligt samhällsintresse (t ex via översiktsplanen)? Har alternativ som inte tar jordbruksmark i anspråk utretts?

Se Miljöbalken 3 Kap 4§.

Produktion

Vilket produktionsvärde har jordbruksmarken? Hänsyn bör tas till bl a ägoslag, areal, jordkvalité, typ av jordbruksverksamhet m m.

Se Översiktsplan för Göteborg, Generella rekommendationer för jordbruksområden.

Natur och Kultur

Vad finns i form av skyddade natur- och kulturvärden t ex naturreservat, biotopskydd, skyddade arter, arkeologi, kulturlandskap etc?

Se Översiktsplan för Göteborg, Generella rekommendationer för jordbruksområden.

Miljötjänster

Finns det värdefulla vatten- och våtmarkssystem i anslutning till jordbruksmarken? Är marken ekologisk odlad?

Se Översiktsplan för Göteborg, Generella rekommendationer för jordbruksområden.

Sociala Värden

I vilken utsträckning används marken i rekreationssyfte? Finns det andra sociala verksamheter med anknytning till jordbruksverksamheten?

Se Social Konsekvensanalys – människor i fokus 1.0, Göteborgs Stad

Dialog med jordbrukare

Har kontakt tagits med både markägaren och jordbrukaren?

Se Översiktsplan för Göteborg, Generella rekommendationer för jordbruksområden.

Kontakta Fastighetskontoret.

Återskapandepincipen

Kommer det finnas möjligheter att vid ett senare skede åter ta marken i anspråk för jordbruksproduktion?

Se Översiktsplan för Göteborg, Generella rekommendationer för jordbruksområden.

Höja, bibehålla eller kompensera

Finns det värden som bör bibehållas eller möjligheter till förbättringsåtgärder?

Behövs det kompensationsåtgärder?

Se Kompensationsåtgärder för natur och rekreation, Göteborgs Stad.

Avstånd

Behövs det skyddsavstånd så att olägenheter till närboende och andra verksamheter inte uppstår?

Se Vägledning för planering för och invid djurhållning, Boverket 2011.

När jordbruksmark tas ur bruk

Finns det mark som ska avregistreras som jordbruksmark hos länsstyrelsen, detta kan inträffa om marken tas i anspråk för verksamhet vars tillåtlighet inte har prövats i särskild ordning. Länsstyrelsen har i vissa fall befogenhet att säga nej till förändrad markanvändning, eller påverka hur omvandlad jordbruksmark ska brukas till exempel vid omvandling av jordbruksområde till skogsbruk. Detta gäller särskilt inom kulturlandskap eller inom fornlämningsområden.

Se Miljöbalken 12 kap § 9.

Göteborgs Stad
Stadsbyggnadskontoret

POSTADRESS: GÖTEBORGS STADSBYGGNADSKONTOR, BOX 2554, 403 17 GÖTEBORG
TELEFON: 031-368 00 00 E-POST: SBK@STADSBYGGNAD.GÖTEBORG.SE
WWW.GÖTEBORG.SE